

O MANŽELSTVÍ V DIALOGU

Manželství je neuvěřitelně komplikovaná skutečnost. Když ji chce matrimoniologie zkoumat v přiměřené šíři, neobejde se bez mnoha vědeckých oborů, včetně filozofie a teologie. V teologii samé mají k věci co říci prakticky všechny disciplíny – malou ukázkou je toto číslo Teologických textů. To ovšem nechce a nemůže být encyklopedií nebo vyčerpávajícím přehledem situace. Ale ani jen snůškou lehce čtivých zajímavostí nebo kázáním. V naší situaci musíme doplňovat mezery a ovšem referovat o současném stavu teologické práce, s nadějí, že to přispěje k hlubšímu a méně zlomkovému uvažování a mluvení.

Bližší motiv? Současnou krizí manželství nás všechny křesťany vyzývá Bůh, abychom se nasadili pro uzdravení, možná záchranu manželství a zdravé budoucnosti lidstva. Kdo jiný tu má být v prvních řadách? Jenže těžko myslet na takový úkol za současného stavu našeho vědomí a vědění, když např. i vzdělání katolíci diskutují o složitých záležitostech spíše postuláty a hesly, z navyklých pozic a pocitů, v bojovém žaru jen zdánlivě ušlechtilém, pokud mu chybí **otevřenost k celé pravdě** a tedy základní předpoklad nalézání pravdy. Nevědět např. o historickém vývoji křesťanského manželství ani to, co si kdekdo přečte ve státním tisku, je manko. Proto jsme si dali práci s několika sondami do dějin. Ale ještě z jiného důvodu.

V církvi pokračuje dějinný poznávací proces – myšlenkový zápas o věrnost Boží vůli a o štěstí člověka – i dnes, a to zrychleně. Tím se dá pochopit zvětšené napětí mezi učitelským úřadem s jeho přísnou povinností hájit „svěřený poklad víry“ (1 Tim 6,20) a mezi teologií s úkolem zajišťovat korektnost formulací víry a – spolu s pastorační – životní únosnost církevních norem. (O vztahu magisterium – teologie viz obšírněji v Textech č. 3.) Biskupové na synodu 1980 realizovali svou povinnost vůči papežovu magisteriu upřímnými diskusemi. Jan Pavel II. vyzývá vědce a manžely, aby pomáhali k ujasnění otázek. Magisteriu podléhá manželství z hlediska svátostí a mravnosti.

Učitelská autorita církve je nesmírný dar a síla, nezávisle na tom, že jí přísluší neomylnost jen výjimečně (z milionů papežských a koncilních slov za posledních 100 let sotva tucet – dogma 1950 – má tuto váhu). Doplňme to do správných proporcí citátem z významného dokumentu, který Pavel VI. sám označil za správné pochopení jeho encykliky.

O autentickém (průběžném, ne slavnostním) učení se tam říká: „K zachování vlastního, podstatného jádra víry může učitelský úřad vydávat takové naukové směrnice i s nebezpečím, že se zmýlí v jednotlivostech. Jinak by církev vůbec nemohla svou víru hlásat a vykládat jako skutečnost určující život a aplikovat ji na stále novou situaci člověka. Kdo je přesvědčen, že se smí ve své soukromé teorii a praxi odchýlit od neomylné nauky církevního úřadu – takový případ je zásadně myslitelný – musí se střízlivě a sebekriticky ptát svého svědomí, zdali si to může zodpovědět před Bohem“ (Slovo německých biskupů k Humanae vitae, 30. 8. 1958). Hlas oficiální církve je tedy interpretace Boží vůle v dané době všeobecně závazná (!), ale ne náhražka svědomí ani zákaz dalšího pronikání celé církve „citem pro víru“ do Zjevení (srov. LG 35, GS 16).

Množství témat zde projednávaných nebo jen dotčených tvoří mozaiku, kterou je třeba brát **jako celek**. Leccos jsme nechali říci nekatolickým bratřím, aspoň takto musí být pokoncilní teologie ekumenická. Palčivé otázky kladly nároky na redakci a kladou i na čtenáře. Poskytují však neobyčejnou příležitost: vyzkoušet si, jak jsme schopni řešit názorové spory v církvi čestným dialogem – to je přece klíč k řešení sporů a dozrávání jednoty i v manželství!